

TKP içinde ~~daha~~ 1934 yaz sonunda başlayan bir özeleştirme ve düzeltim çabası, ertesi yılın KE kongresinde çizilen yeni strateji çerçevesinde "legale çıkma" biçimine bürünmüştür. TKP'ne bu sıfatla yasal kimlik tanınmayacağı için, partililer bireysel olarak ve aşırı ideolojik istemlerde bulunmaktan sakınarak, yasal basına ve örgütlere girmeye çalışmışlardır ^{leri} ~~bu örgütlere~~.

Şimdi, elimizde ^{KE} arşivden bir toplantı tutanağı var:

RTSEHJDNJ (Rusya Son Çağ Tarihsel Belgeleri Koruma-İnceleme Merkezi), eski SBKP Merkez Arşivi, F 495, Op.181, D.281, ~~önlü~~ ⁵² ~~arkalı 9 yapraklık bir belge. Eski Arap harfleriyle ve okunaksız bir elyazısıyla kaleme alınan bu tutanağı, rahmetli arkadaşım Halil Erdoğan Cengiz benim için sökmeye çalışmıştı; yine de okunamayan bazı sözcükler kaldı. Belge, 8 Ağustos 1934'te~~

~~Moskova'da başlayan TKP MK Harici Büro toplantısının ilk gün tutanağı. 9'uncu yaprağın arka sayfasında 9 Ağustos günü Ferdi Yoldaş raporunu okumaya başlıyor, ama arkası yok. (Başka kaynaklardan, bu toplantının dört gün daha sürdüğünü ve aşağıda ayrıca aktaracağımız bazı kararlara varıldığını biliyoruz.)~~

Ferdi takma-adını taşıyan Dr.Şefik Hüsnü Değmer'in başkanlığı altında Dış Büro, bu toplantıda, Türkiye'den gelen, "firka idarecisi kadrodan" Hüsam'ı (Hüsamettin Özdoğu - takma-adları "Anastas" ve "Aziz") dinliyor ve tartışıyor.

Gündem: parti etkinlikleri, memleketin iç ve dış durumu ve örgüt sorunlarıdır.

Toplantıya katılanların kimi gerçek adlarını kullanıyorlar, kimiye parti takma-adlarıyla anılıyor: Marat (Laz İsmail - İ.Bilen), Petrof (Zeki Baştımar), Reşat (R.Fuat Baraner - tutanakta "Sıtkı" takma-adıyla da geçiyor), Miller (Vedat Türkali'nin kayd-ı ihtiyatla anımsadığına göre, Türk seksiyonuyla ilgili bir Komintern uzmanı; sonraki parti tasfiyeleri sırasında intihar eden bir Yahudi devrimci imiş!),¹ Ahmet (A.Fırıncı - tutanakta "Aliyef" takma-adıyla da geçiyor) ve Fahri (Ali Cevdet).

Konuşmalarda Nâzım (N.Hikmet Ran), Hamit (?), Vasıf ("Can" takma-adıyla da geçmekte: Eczacı V.- soyadı: Onat veya Tokuzlu), Nadir (?), Dr.Hikmet (Kıvılcımlı), "provokatör" Şerif Salih, Halim

¹ Tutanağın tamamını incelemiş olan Bilâl Şen, bu toplantıya Kotelnikov adlı bir Komintern uzmanının daha katıldığını belirtmektedir.

* Bu yönde ilk belirti, Dr. ŞH'nin 20 Ocak 1934'te yapılan KEYK toplantısındaki konuşması sayılabilir. Bkz. TSA II, s. 108.

~~çapın~~ Bz yanlımsızlık demiyor.
S. 18 Tye tarafsız kalamaz! KALDI
TC ^{beşmüsene} ~~ülkesi~~ ^{lahtof} ~~sikesi~~ / Herden eleştirme!
İşandan depre & İsteyen

Kars. 9 s. Türkler (s.47)
F4910p181, D. 297!

Mosk'la Temizlik 20.6.37

Gecrei MK 1.7.37

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAN TARİH ARAŞTIRMA VAKFI